

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston toimiston asemasta Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston toimiston asemasta Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 20/2022 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Johanna Lahti, ulkoministeriö
- neuvonantaja Aki Enkenberg, ulkoministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi joulukuussa 2021 kirjeenvaihdolla tehdyn sopimuksen Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston (UNICEF) välillä UNICEFin toimiston asemasta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimuksen keskeisenä tavoitteena on, että Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien välillä elokuussa 2019 tehtyä sopimusta Yhdistyneiden kansakuntien hankepalveluiden toimiston Suomen-toimistosta sovelletaan vastaavasti UNICEFiin sekä sen toimintaan, omaisuuteen, varoihin ja henkilöstöön Suomessa.

Sopimus tulee voimaan neljäntenätoista päivänä siitä päivästä, jona Suomen hallitus on ilmoittanut UNICEFille, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät valtionsisäiset menettelyt on saatettu päätökseen. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi YK:n lastenrahaston (UNICEF) Suomen toimiston perustamista ja asemaa koskevan sopimuksen ja sopimuksen voimaansaattamislain. Sopimuksessa (jäljempänä "UNICEF-sopimus" tai "sopimus") sovitaan toimiston perustamisesta Suomeen, Suomen toimiston oikeudellisesta asemasta sekä toimiston ja sen henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

(2) Kirjeenvaihdolla tehdyssä UNICEF-sopimuksessa sovitaan, että Suomen hallituksen ja YK:n välillä 12.8.2019 tehtyä sopimusta YK:n hankepalveluiden toimiston Suomen toimistosta (UNOPS, SopS 1 ja 2/2020) sovelletaan vastaavasti UNICEFiin sekä sen toimintaan, omaisuuteen, varoihin ja henkilöstöön Suomessa. Nämä erioikeudet ja vapaudet perustuvat oleellisiin osin YK:n privilegiosopimukseen. Vastaavalla tavalla on toimittu aiemmin YK:n teknologiainnovaatioiden laboratorion (UNTIL, nykyisin UN Global Pulse Finland) kohdalla (SopS 54 ja 55/2020), joka niin ikään toimii Suomessa.

(3) UNICEF on YK:n lastenjärjestö, joka toimii kaikkialla maailmassa heikoimmassa asemassa olevien lasten puolesta. Sen toiminta perustuu YK:n lapsen oikeuksien yleissopimukseen (SopS 59 ja 60/1991). Järjestö tukee jäsenvaltioiden hallituksia lapsien oikeuksien edistämiseksi ja pyrkii huolehtimaan siitä, että lapsen oikeudet terveyteen, koulutukseen ja suojeluun toteutuvat. Ulkoasiainvaliokunta korostaa Suomen pitkäaikaista kumppanuutta UNICEFin kanssa ja järjestön roolia YK-järjestelmän ainoana järjestönä, joka keskittyy nimenomaan lasten asioihin. Venäjän hyökättyä Ukrainaankin tuli UNICEFin rooli hätäaputoimijana näkyväksi myös Suomen lähialueilla.

(4) Suomeen perustettavassa toimistossa toimisi UNICEFin oppimisen innovaatiokeskus ja innovatiivisen rahoituksen keskus. Oppimisen innovaatiokeskus pyrkii kehittämään uusia digitaalisia oppimiskäytäntöjä ja laajentamaan näiden käyttöä UNICEFin ohjelmamaissa. Keskus tukee tätä tukevaa tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa sekä muiden YK-toimijoiden kanssa. Innovatiivisen rahoituksen keskus pyrkii puolestaan löytämään uusia rahoitusmalleja ja hyödyntämään finanssitekknologioita UNICEFin toiminnan tukena. Pyrkimyksenä on parantaa UNICEFin kykyä vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin lapsen oikeuksien edistämiseksi sekä kerätä varoja järjestön toiminnan laajentamiseksi. Keskus tulee tekemään läheistä yhteistyötä yksityisten ja julkisten rahoittajien kanssa. Ulkoasiainvaliokunta pitää keskuksen sijoittumista Suomeen myönteisenä asiana, joka täydentää Suomessa jo olevia YK-toimintoja. Toimisto tukee Suomen YK-profiilia ja tavoitetta hyödyntää innovaatioita ja uutta teknologiaa kestävä kehityksen tukena.

(5) Ulkoasiainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan toimiston toiminnot tulevat sijoittumaan Helsinkiin. Toimitiloja koskevat vuokrasopimusneuvottelut ovat käynnissä. Toimistossa työskentelee aluksi noin 20 henkilöä ja myöhemmin toiminnan kehittyessä noin 50–60 henkilöä.

(6) UNICEF-sopimuksessa Suomi sitoutuu tukemaan Suomen toimiston perustamista aluksi viiden vuoden ajan. Suomen tuesta ja sen määrästä päätetään kuitenkin erikseen valtion talousarvio-prosessissa kehitysyhteistyömäärärahoista päätettäessä. UNICEF on toivonut kymmenvuotista yhteistyöjaksoa, mikä tarkoittaisi yhteensä noin 95 miljoonaa euroa: perustamisvuodelle 5 mil-

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2022 vp

joona euroa ja sen jälkeen 10 miljoonan euron vuositasoja ensimmäisestä täydestä toimintavuodesta lähtien.

(7) Hallituksen esityksellä on lisäksi vähäisiä taloudellisia vaikutuksia sopimukseen sisältyvien veroihin, tulleeihin ja sosiaaliturvamaksuihin liittyvien vapautuksien vuoksi. UNICEFin Suomen toimisto ja sen varat, tulot ja muu omaisuus on vapautettu välittömistä ja välillisistä veroista sekä kaikista tuonti- ja vientitulleista ja veroista ja tuonti- ja vientirajoituksista sen viralliseen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden osalta.

(8) Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ulkoasiainvaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 20/2022 vp tarkoitetun sopimuksen.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 20/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 30.3.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jussi Halla-aho ps
varapuheenjohtaja Erkki Tuomioja sd
jäsen Eva Biaudet r
jäsen Inka Hopsu vihr
jäsen Saara Hyrkkö vihr
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jouni Ovaska kesk
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Jussi Saramo vas
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Ville Tavio ps
jäsen Elina Valtonen kok
jäsen Anu Vehviläinen kesk
varajäsen Hilikka Kemppi kesk
varajäsen Sakari Puisto ps

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2022 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala